

a les necessitats dels usuaris com als diferents models d'anàlisi de dades.

Així, s'oferia un ampli ventall d'indicadors que permetien analitzar les condicions d'equitat i eficiència en el sistema universitari públic de Catalunya i donar-li un alt nivell de transparència. Això va contribuir a objectivar l'assignació de recursos en els aspectes considerats més bàsics, com el nombre de titulats, de crèdits superats i repetidors, etc., reforçant els objectius dels contractes-programa i l'establiment d'un nou model de finançament universitari.

D'altra banda, disposar d'indicadors permetia a cada universitat fer anàlisis comparatives sobre l'evolució de la seva posició en relació a les altres o al conjunt del sistema i establir programes o estratègies de millora.

2.2 La programació universitària a Catalunya

Quan es reberen les transferències (1985), les universitats catalanes oferien una quarantena d'estudis, mentre que l'oferta de les europees era de més de 150. D'altra banda, la majoria d'ells (un 70%) eren de llarga durada. Certament, era el moment de replantejar tota l'oferta per adequar-la a les nostres necessitats socials, al mercat de treball i a les preferències dels joves.

Tanmateix, l'aprovació de la *Ley de Reforma Universitaria* (LRU), el 1983, havia permès endegar un procés de revisió i proposta de directrius generals per a cada titulació, que haurien d'incorporar-se als plans d'estudis de cada universitat. El Departament d'Ensenyament i els Consells Socials de les tres universitats transferides (UB, UAB i UPC), conscients que la reforma dels ensenyaments universitaris afectava nombrosos sectors de la societat catalana, van creure que, a més del treball intern que cada universitat havia de dur a terme, era convenient impulsar un ampli debat en el qual poguessin participar conjuntament tots els sectors i estaments implicats. L'objectiu del debat era facilitar la participació de la societat catalana en la definició d'un aspecte tan es-

sencial per al futur de la Universitat, com era la reforma dels ensenyaments que s'hi impartien. Els documents elaborats per les comissions creades a l'efecte feien referència, d'una banda, a aspectes generals vàlids per a tots els ensenyaments universitaris i, de l'altra, a les titulacions agrupades en cinc àrees de coneixement: ciències experimentals i de la salut, humanitats, ciències jurídiques, econòmiques i socials, enginyeria i arquitectura i pedagogia. Les observacions, suggeriments i propostes resultants d'aquest ampli debat, presentades el 1988, varen servir de referència en la programació posterior dels estudis universitaris.

Amb tot, el 1992 s'instaurà formalment la Programació Universitària de Catalunya, com el principal instrument de planificació, coordinació i reordenació dels ensenyaments conduents a l'obtenció dels títols universitaris oficials que oferien les universitats públiques de Catalunya. La programació podia contemplar altres tipus d'estudis i, fins i tot, d'altres universitats, com la UOC.

La Programació tenia caràcter quadriennal i estava subjecta a revisions periòdiques, d'acord amb els criteris proposats pel Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC). De fet, el CIC havia d'emetre informes preceptius abans de la seva aprovació per part del Govern. En el període que estem considerant es varen aprovar tres programacions, els anys 1992-1995, 1996-1999 i 2000-2004.

L'objectiu prioritari de la programació era l'ordenació i consolidació de l'oferta d'estudis, per tal de disposar d'un sistema universitari integrat i equilibrat, tant des del punt de vista de les demandes socials i dels sectors productius, com de la seva implantació territorial, amb una permanent atenció a la millora de la qualitat dels serveis i a l'eficiència dels recursos públics i, en definitiva, al progrés social i cultural del país.

La programació universitària havia d'intentar, en primer lloc, satisfer la demanda, tant des del punt de vista de les universitats i dels propis estudiants, com de les necessitats de la societat en educació superior universitària.

En segon lloc, havia de mirar d'optimitzar els recursos humans i ma-

terials existents, i assegurar el rendiment acadèmic dels estudiants, així com la seva inserció en el mercat laboral, una vegada s'haguessin titulat. La programació, per tant, s'havia de formular amb criteris adequats no només per a l'ingrés sinó també per a la permanència i la sortida dels estudiants del sistema. En aquest sentit, la programació no es referia únicament a la previsió de nous ensenyaments o l'ampliació dels ja existents, sinó que incloïa reordenacions o reconversions per ajustar-los a la demanda social o a les necessitats dels sectors productius, encara que aquest darrer aspecte va tenir moltes dificultats de concreció per la resistència dels sectors acadèmics implicats.

Finalment, a part de buscar l'eficiència en la utilització dels mitjans materials i dels recursos humans del sistema universitari de Catalunya, i avaluar els costos econòmics de la seva implantació i llur finançament, s'havien de considerar l'equilibri territorial de l'oferta i una certa especialització i diversificació entre universitats, en un context de cooperació interuniversitària.

En base a aquests principis generals, el Consell Interuniversitari aprovà uns criteris de programació, que és convenient recordar per il·lustrar els motius a l'hora de considerar una o altra titulació. Aquests criteris eren, amb variacions segons els casos, els següents:

- Incorporar al sistema públic català nous ensenyaments del catàleg general d'estudis homologats que el sistema encara no impartia.
- Incloure en l'oferta pública tots els títols amb demanda social, procurant satisfer tant com fos possible l'accés a l'estudi preferent. Una qüestió que fins mitjans dels 90 havia generat notables tensions i debats.
- Definir les dimensions adequades de les universitats i dels seus campus, seleccionant les titulacions que havien de ser presents a tots ells, així com les que hi donaven especificitat.
- Dimensionar l'oferta de places, amb criteris territorials, en funció de la variació de la demanda i de les necessitats de titulats, per contribuir a la millora de la qualitat docent.
- Adequar les places ofertes en estudis amb escassa o molt baixa de-

manda, fomentant la flexibilitat, l'adaptació i la reutilització de recursos docents. Una problemàtica especialment present en l'àrea d'Humanitats.

- Millorar l'eficiència en l'ús dels recursos per a la reordenació de l'oferta dels diferents estudis, promovent un cert grau d'especialització en l'oferta d'estudis de les universitats catalanes.
- Assegurar la viabilitat econòmica de la programació en el seu sentit més ampli, definint els costos globals de la titulació i de la infraestructura necessària per garantir-ne la qualitat.

La programació adoptada era, doncs, un marc de referència i un programa de treball conjunt amb les universitats, que s'executava, entre d'altres, en funció de les disponibilitats financeres dels exercicis i de les conclusions de les diferents comissions del CIC, que treballaven per resoldre aspectes relatius a determinats estudis o grup d'estudis. Era, per tant, una programació oberta, renovable i ajustable a mesura que s'anaven implementant les diferents etapes previstes.

Val a dir, però, que malgrat la tasca excel·lent del CIC, aquest va ser un tema de debat constant i intens, sovint condicionat per la pressió de diferents sectors acadèmics i polítics, en el qual era difícil introduir-hi perspectives d'anàlisi que tinguessin en compte, per exemple, les tendències temporals en les demandes de titulats de certes especialitats o l'impacte de la davallada demogràfica. Potser per ser alguns dels darrers episodis cal recordar els entrebancs que varen posar algunes universitats per ampliar l'oferta d'estudis d'informàtica, quan pocs anys més tard s'hauria d'implementar el *Pla form@tic* per duplicar en cinc anys el nombre de titulats universitaris en tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). O bé dels estudis de Medicina, quan recentment s'han hagut d'obrir tres noves facultats, entre elles les aleshores denegades. O, a l'altre extrem, recordar les dificultats que hi havia per replantejar l'oferta d'estudis en l'àrea de les humanitats, amb carreres amb tres estudiants de primer curs.